



# ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ВІДНОВЛЕННЯ, ОХОРОНА Й ЗБЕРЕЖЕННЯ  
РОСЛИННОГО СВІТУ ЛІСІВ УКРАЇНИ  
В УМОВАХ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ  
ТА ЗМІН КЛІМАТУ»**

(15-16 жовтня 2019 року)



Київ - 2019

УДК 338:502.62

## **БОТАНІЧНІ ЗАКАЗНИКИ ТА АКВАЛЬНІ КОМПЛЕКСИ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО БІОРІЗНОМАНІТТЯ**

*А.В. Волкова, студентка*

*Н.М. Корнелюк, старший викладач*

*Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси,  
Україна)*

З огляду на світовий досвід, нормальне функціонування та розвиток екосистем будь-якого регіону можливе лише за умов наявності в цьому регіоні не менше 10–15% площі, зайнятої заповідними територіями. Наявність всіх категорій природно-заповідних об'єктів в області забезпечує збереження генетичного, екосистемного та ландшафтного різноманіття. Найбільш поширеною формою природоохоронних об'єктів є заказники (>55 % від загальної площі заповідних територій), національні природні парки (>16 %), природний заповідник (>11 %).

Серед заповідних територій області найважливішу роль структурних елементів екомережі Черкащини відіграють, зокрема: національні природні парки: Білоозерський, Нижньосульський; Канівський природний заповідник; регіональний ландшафтний парк Трахтемирів; ландшафтні, гідрологічні, ботанічні, орнітологічні, загальнозоологічні заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи, які розташовані вздовж заплав річок [1].

Природно-заповідний фонд Черкащини включає в себе 440 територій та об'єктів на площі 39,3 тис. га, що становить 1,9% від загальної площі. З 440 територій та об'єктів природно-заповідного фонду області 20 мають статус загальнодержавного значення і займають площу 17,5 га.

Державний гідрологічний заказник місцевого значення «Ірдинське болото» створено з метою охорони болотного масиву, впливає на гідрологічний режим та мікроклімат району. Заказник займає площу 372,9 га. Місцезнаходження заповідного об'єкта – північно-східна околиця м. Сміли, землі КСП 126,0 га, Смілянське лісництво 246,9 га. Заказник є регулятором гідрологічного режиму річок Ірдинка і Тясмин з типовою болотною рослинністю і складає 1,3% від площі всієї області. Ірдинське болото належить до найбільших давньоруслових болотних масивів Лісостепу в якому збереглося багато рідкісних рослинних угруповань [2].

Шуляцьке болото є головним джерелом наповнення ріки Гірський Тикич, у його заплаві побудовано 6 ставків загальною площею понад 1,5 тисяч гектарів із загальним обсягом води в 22,5 млн м<sup>3</sup>. Багатою є флора цього заказника. У ній встановлено 1160 видів, що становить більшу частину всієї болотної флори України. Осоки нараховують 12 видів. Рідкісними для даного регіону є осока остиста прямоколоса, оман високий, цикута отруйна [3].

Заказник має мозаїчність біотопів – лучні, болотяні (очеретяні й осокові) біотопи, заплавні вільхові ліси.

Ботанічні заказники є осередками збереження і відтворення рідкісних та зникаючих видів рослин, які занесені до Червоної книги України, а також рослинних угруповань, що занесені до Зеленої книги України. Дуже важливим і перспективним для Черкаської області є збільшення кількості ботанічних заказників, що забезпечить оптимальний рівень охорони, збереження і відтворення рідкісних, зникаючих видів, цінних лікарських рослин та рослинних угруповань.

Необхідно впровадити заходи спрямовані на зменшення загроз пов'язаних із впливом агроекологічних та техногенних факторів на структурні елементи екологічної мережі області.

Розширення території, що входять до складу регіональної екологічної мережі (системи «зелених коридорів») Черкаської області дає можливість довести частку заповідності в регіоні до необхідного європейського рівня (10–15 %).

Важливим завданням розбудови екомережі Черкащини є суттєве підвищення репрезентативності ПЗФ регіону шляхом створення нових заповідних територій у межах ландшафтних областей із низьким показником заповідності [1].

#### Список використаних джерел:

1. Конякін С.М. Оцінка репрезентативності природно-заповідного фонду Черкаської області як основи функціонування регіональної екомережі. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Збірник наукових праць Чернівецького національного університету. Серія Географічні науки*. 2012. Вип. 614-615. С.58-65.
2. Конякин С.Н., Корнелюк Н.М. Ландшафтно-фитоценотическая репрезентативность гидрологического заказника «Ирдынское болото» *Материалы 2-й Всероссийской научно-практической конференции с Международным участием. «Биоэкологическое краеведение: мировые, российские и региональные проблемы»*. Самара 2013. С. 111-117.
3. Шевчик В.Л. Про поширення деяких рідкісних видів рослин на Черкащині *Вісник Черкаського ун-ту. Серія. Біологічні науки*. Черкаси. 2009. Вип. 156. С.135-148.